

Voorwoord

Moet er een theoretische onderbouwing zijn voor het werk van de huisarts? Huisartsen zijn praktisch denkende mensen en daar mogen we erg blij om zijn. Huisartsen houden van hun vak, meestal omdat ze van mensen houden, graag luisteren naar de verhalen en graag zoeken naar een passende medische vertaling daarvan; maar dan is het allerm minst vanzelfsprekend om daaraan iets toe te voegen dat in het Duits zo handig *grundlagentheoretische Vorbemerkungen* had kunnen heten.

Wat ik belangrijk vind, is dat de huisartsgeneeskunde zichzelf vooral zou moeten legitimeren als een vakgebied waarvan de moeilijkheid niet wordt bepaald door de aanwezige kennis, maar juist door de ontbrekende kennis. Dit maakt het vak van huisarts voor sommigen zeer uitdagend; in het wetenschappelijke debat is de moeilijkheid van het vak echter niet eenvoudig aan te wijzen in de vorm van theoretische en praktische deskundigheden. In de zogenaamde Eindtermen Huisartsopleiding en in het Competentieprofiel van de Huisarts, alsook in de Thema's en KBA's¹ vinden we een veelheid aan deskundigheden geformuleerd, maar niets over het ontbreken van kennis en het noodgedwongen moeten handelen met lege handen, in unieke situaties met onverwachte ontwikkelingen. Ja, dat wordt er natuurlijk ook wel bedoeld, maar het wordt er niet met zoveel woorden gezegd.

Na ongeveer 27 jaar als docent binnen de Huisartsopleiding in Maastricht heb ik mijn aanvankelijke cultuurshock wel een beetje verwerkt en probeer ik nu mijn verbazing van destijds te combineren met de bijlessen in praktisch denken die ik sindsdien van de Huisartsopleiding heb mogen ondervinden. Daarom waag ik het hier om een bijdrage te leveren aan iets wat een wetenschapstheorie zou kunnen zijn, een kader van met elkaar samenhangende concepten waarmee de huisartsgeneeskunde zich als wetenschappelijke discipline beter kan verantwoorden, zowel tegenover zichzelf en de klinische disciplines als tegenover de junioren die het vak willen leren.

De huisarts is in zijn praktische werk voortdurend bezig met een rationele en empirische benadering van complexe situaties, waarin de toepassing van reeds beschikbare kennis vaak opnieuw moet worden geïkt en heruitgevonden. In plaats van een pleidooi van het type 'luisteren is ook heel belangrijk', probeer ik hier de gebruikelijke opvattingen over de rationaliteit en de empirie van medische kennis te verzoenen met

1. Respectievelijk: Concilium voor de Huisartsopleiding (2009), Huisartsopleiding Nederland (2016a en 2016b).

ideeën over hermeneutiek en complexiteit, ideeën die in de praktijk van de huisarts zowel dienstbaar zijn aan die rationaliteit en empirie, alsook daarvoor onmisbaar.

Lang voordat ik aan dit boek begon te schrijven, heb ik veel en vaak met collega's en met huisartsen in opleiding gesproken over de inhoud van ons werk, het cursusmateriaal, de werkvormen en de vooronderstellingen die daarbij werden gehanteerd. Nu ik niet meer zo razend lang bij de Huisartsopleiding werkzaam zal zijn, besef ik met hoeveel plezier en waardering ik hierop terugkijk. Het werd sowieso eigenlijk steeds leuker om hier te werken. Maar misschien was dat wel omdat mijn collega's ook gewoon meer aan mij begonnen te wennen; ik wil dat niet uitsluiten.

Ronduit vererend heb ik de vele waardevolle en nuttige gesprekken en uitwisselingen gevonden, zowel op het werk als in mijn privéomgeving, met belangstellenden die de moeite namen om de teksten van dit boek te lezen, soms in meerdere versies, en die mij hun reacties en commentaren gaven. Deze zijn in dit boek verwerkt. Mijn grote dank voor al die hartelijk genomen moeite gaat daarom uit naar (alfabetisch): Geurt Essers, Ben Goudsmit, Eva Goudsmit, Ramona Guerrieri, Hanneke Hamers, Ingrid van der Heijden, Jan Hendriks, Laury de Jonge, Marieke Kools, Merijn van de Laar, Ricardo Leclair, wijlen Yvonne van Leeuwen, Joachim Mowitz, Jean Muris, Paul Ram, Magda Ramaker, Rosemarie Samaritter, Jan-Gerrit Schuurman, Jeroen Smeets en Erik Stolper. De overtreffende trap van mijn dank gaat uit naar: Jochen Cals, Marthe Goudsmit en Arie de Jong.

Maastricht, april 2021